

М'ЯСНА ПРОДУКТИВНІСТЬ БИЧКІВ ПІВДЕННОГО ТИПУ УКРАЇНСЬКОЇ ЧОРНО-РЯБОЇ МОЛОЧНОЇ ПОРОДИ ПРИ ВИРОЩУВАННІ НА М'ЯСО

Р.М. Макарчук

Інститут тваринництва степових районів імені М.Ф.Іванова
«Асканія- Нова» - Національний науковий селекційно-генетичний
центр з вівчарства

Наведено результати експериментальних досліджень щодо порівняльного вивчення м'ясних та забійних ознак бугайців різних генотипів південного типу української чорно-рябої молочної породи у племзаводі ДПДГ «Асканійське» Каховського району Херсонської області. Показано, що молодняк мав достатню живу масу та добрі забійні показники.

Ключові слова: велика рогата худоба, бички, тип, генотип, жива маса, м'ясна продуктивність.

Постановка проблеми. Якісне удосконалення районованих порід і створення на їхній базі нових типів молочної худоби, які більш повно відповідають вимогам промислової технології виробництва молока, є однією з головних умов підвищення продуктивності і конкурентноспроможності ефективності молочного скотарства. За останні роки для покращання молочної продуктивності різних порід худоби широко застосовують голштинську породу[2,3]. Увага багатьох дослідників спрямована на вивчення м'ясної продуктивності та якості м'яса у помісних тварин. З даного питання думки дослідників розбіжні. Одні вважають, що з використанням голштинської породи можна підвищити не тільки молочну продуктивність худоби різних порід, а й виробляти якісну яловичину, інші ж доводять погіршення м'ясних якостей помісей порівняно із чистопородними тваринами у міру підвищення кровності за голштинською породою[5].

До числа порід, що удосконалюються за рахунок використання голштинів, відноситься і червона степова худоба, внаслідок чого створено масив помісної худоби з високою молочною продуктивністю, пристосований до промислової технології та кліматичних умов півдня України, який апробовано як південний тип української чорно-рябої молочної породи.

З огляду на те, що тварини молочного напрямку продуктивності в нашій країні є основним джерелом виробництва яловичини, то метою дослідження було вивчення в порівняльному аспекті м'ясної продуктивності бичків різних генотипів новоствореного типу.

Матеріал та методика досліджень. Робота проведена у племзаводі південного типу української чорно-рябої молочної породи ДГ "Асканійське" Каховського району Херсонської області та у відділі скотарства інституту тваринництва степових районів "Асканія-Нова".

Об'єктами досліджень були бички різних генотипів за голштинською породою, з яких у місячному віці було сформовано 4 групи по 15 голів в кожній (I - 3/4, II - 7/8, III - 15/16 та IV - 31/32). Виробничий цикл вирощування і відгодівлі молодняку поділявся на два періоди: I період – вирощування з 10-денного віку до 6-місячного віку і II період – відгодівля тварин до 18-місячного віку.

Живу масу молодняку визначали за даними щомісячних індивідуальних зважувань вранці до годування.

М'ясну продуктивність вивчали шляхом контрольного забою бичків у віці 17,5 міс. Після прийому, оцінки і зважування піддослідних тварин ставили на 24-годинну голодну витримку. Дачу води припиняли за 3-4 години до забою. Після передзабійної витримки піддослідних тварин зважували і подавали на забій.

При забої враховували: масу туші і внутрішнього жиру-сирцю, субпродуктів I категорії (печінка, нирки, язик, серце, м'ясний обріз), забійний вихід.

Забійний вихід визначали як співвідношення забійної маси (маса туші + внутрішній жир) до передзабійної маси, вираженої у відсотках.

Для аналізу м'ясних якостей піддослідних бичків проводили вивчення морфологічного складу напівтуш забитих тварин та хімічного складу м'яса яловичини.

Біометричну обробку даних здійснювали за допомогою програмного забезпечення MS Excel з використанням статистичних функцій за алгоритмами М.А.Плохинського [4].

Результати досліджень. Динаміка живої маси бичків різних генотипів за період вирощування та відгодівлі наводиться в таблиці 1, аналіз якої свідчить про відмінність ознаки між дослідними групами тварин. Так, у 3-місячному віці за живою масою бички з генотипом 7/8 переважали бичків I групи на 7,5 кг (9%), III групи – на 9,9 кг (11,8%) ($P>0,95$) і IV групи на – 7,9 кг (9,4%); у 6-місячному віці бичків I групи – на 8,0 кг (6,1%) , III групи – на 13,1 кг (10,0%) і IV групи на – 8,1 кг (6,2%) відповідно

Таблиця 1. Динаміка живої маси бичків в різні вікові періоди, кг

Показник	Генотип			
	3/4	7/8	15/16	31/32
Жива маса, кг:				
3 міс	78,2±4,5	83.7±2,7*	73.8±2,9	75.8±3,9
6 міс	122,6±6,1	130.6±6,1	117.5±6,6	122.5±7,3
12 міс	224,4±12,8	220.6±10,5	216,0±9,2	224.4±10,5
18 міс	345,8±16,3	360,0±18,1	367.9±19,5	368.6±20,5

*P>0,95

Починаючи з 12-місячного віку і до закінчення відгодівлі (17,5 місяців) перевагу за живою масою мали бички з генотипом 31/32. При знятті з відгодівлі вони переважали своїх ровесників з I групи – на 22,8 кг (6,2%), II групи – на 8,6 кг (2,3%) і III групи – на 0,7 кг (0,2%).

Показниками, які дозволяють судити про якісні характеристики продуктивності тварин, є дослідження кількості та якості кінцевої продукції.

Для вивчення м'ясних якостей у 17,5-місячному віці провели контрольний забій бичків (по 3 голови з кожної групи), результати якого наведені у таблиці 2.

Таблиця 2. Забійні показники піддослідних бичків

Показник	Генотип тварин			
	3/4	7/8	15/16	31/32
Передзабійна жива маса	344,0±13,97	359,3±16,61	360,7±20,64	366,0±16,12
Маса парної туші	173,0±7,88	181,5±8,50	182,8±9,94	185,9±7,61
Маса жиру-серцю	4,67±0,29	4,83±0,23	4,83±0,29	4,87±0,23
Забійна маса	177,7±8,17	186,4±8,73	187,6±10,22	189,3±9,02
Забійний вихід	51,6	51,9	52,0	52,2
Вихід туші	50,3	50,5	50,7	50,8

Аналіз матеріалів свідчить, що за всіма забійними показниками перевагу мали бички IV групи. Найбільша середня передзабійна жива маса була у тварин даного генотипу, які переважали бичків I групи на 22,0 кг (6,0%), II групи на 6,7 кг (1,8%) і бичків III

групи на 5,3 кг (1,4%). Така ж закономірність спостерігалася при визначенні маси парних туш, забійної маси, а також забійного виходу.

М'ясна продуктивність характеризується крім кількісних також якісними показниками, до яких належить морфологічний склад туші, тобто співвідношення в ній мускулатури, жирової і кісткової тканин.

При дослідженні морфологічного складу туш виявлені деякі відмінності між групами піддослідних тварин (табл.3).

Таблиця 3. Морфологічний склад туш

Показник	Генотип тварин			
	3/4	7/8	15/16	31/32
Маса охолодженої туші	170,0±7,895	177,9±8,295	179,1±9,739	182,2±7,466
Маса м'якоті	122,8±5,510	128,9±5,992	129,8±7,062	132,1±5,456
Маса кісток	47,2±2,388	49,0±2,303	49,3±2,677	50,1±2,01
Вихід м'якоті	72,24	72,46	72,49	72,5
Вихід кісток	27,76	27,54	27,51	27,5
Відношення м'якоті до кісток	2,61	2,63	2,64	2,64

Аналіз результатів обвалки показує, що за показниками маси охолодженої туші, маси м'якоті, маси кісток бички IV дослідної групи мали незначну перевагу над ровесниками інших груп. Так, за показником маси охолодженої туші вони переважали бичків I групи на 12,2 кг (6,7%), II групи – на 4,3 кг (2,4%), III групи – на 3,1 кг (1,7%). За показником маси м'якоті бичків I групи – на 9,3 кг (7,0%), бичків II групи – на 3,2 кг (2,4%), бичків III групи – на 2,3 кг (1,7%) відповідно. За показниками виходу м'якоті і кісток та відношенням м'якоті до кісток бички II, III, IV групи мали майже однакові результати.

Коефіцієнт м'ясності туші відображає співвідношення м'яса та кісток. Він був в тушах бугайців I, II, III та IV груп майже однаковим (відповідно 2,61; 2,63; 2,64 та 2,64).

Оскільки завданням нашої роботи було вивчення м'ясної продуктивності бичків різних генотипів, то визначення якості м'яса, як кінцевого продукту, було одним з основних чинників, які характеризують ефективність проведених досліджень.

Аналіз хімічного складу середньої проби м'яса туш (табл.4) не виявив статистично вірогідних відмінностей між дослідними групами бичків і свідчить про задовільну якість яловичини та її калорійність.

Таблиця 4. Хімічний склад середньої проби м'яса, %

Показник	Група			
	I дослідна	II дослідна	III дослідна	IV дослідна
Вода	77,13 ± 0,5	77,68 ± 0,16	77,38 ± 0,39	77,61 ± 0,18
Білок	17,05 ± 0,28	16,7 ± 0,12	16,85 ± 0,25	16,66 ± 0,11
Жир	1,44 ± 0,13	1,33 ± 0,05	1,43 ± 0,07	1,44 ± 0,09
Зола	4,38 ± 0,09	4,29 ± 0,01	4,34 ± 0,07	4,29 ± 0,01
Калорійність, кДж	8328,3±232,0	8082,9±83,3	8238,4±169,2	8166,7±109,6

Вміст білку в м'ясі піддослідних тварин всіх груп був практично однаковим і складав 16,66-17,05%. Калорійність середньої проби м'яса бичків першої групи була найбільшою і становила 8329,7 кДж.

Висновки. Встановлено, що із збільшенням частки крові за голштинською породою у помісних бугайців відмічається підвищення відгодівельних та забійних показників. М'ясо – яловичина, отримана від дослідних тварин, відповідає стандарту на цю продукцію.

Отже, проведені дослідження свідчать про те, що відгодівля бугайці різних генотипів за голштинською породою може використовуватися як резерв виробництва яловичини.

Список використаної літератури:

1. Броди С. Цит. Индивидуальное развитие сельскохо-зяйственных животных. / Броди С. Цит, К.Б. Свечин – К.: Урожай, 1976. – С. 48.
2. Буркат В.П. Використання голштинів у поліпшенні молочної худоби. / В.П.Буркат - К.: Урожай, 1988, - 104 с.
3. Зубець М.В. Наукові тенденції породоутворення в скотарстві України. / М.В. Зубець // Вісник аграрної науки. -1994. № 5 - С. 74 – 83.
4. Плохинский Н.А. Руководство по биометрии для зоотехников.– М.: Колос, 1969. - 255 с.
5. Прудов А.И., Дунин И.М. Использование голштинской породы для интенсификации селекции молочного скота.– М.: Нива России, 1992. - 191с.